

โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นโครงการที่ดำเนินตามภารกิจเร่งด่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ซึ่งในปี ๒๕๕๙ ส.ป.ก. ได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพหลักในการส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดละ ๑ แห่ง ในพื้นที่ปฏิรูปที่ดินทั่วประเทศ รวมทั้งหมด ๗๐ แห่ง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการช่วยเหลือราษฎรด้านการจัดการพื้นที่ทำกินและการบริหารจัดการน้ำในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ไร่ ๑๕ ไร่ หรืออัตราส่วน ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ นั้นเป็นเพียงขนาดพื้นที่หรืออัตราส่วนที่เหมาะสมต่อการทำเกษตรแบบพออยู่พอกินมิใช่หลักการตายตัวของเกษตรทฤษฎีใหม่ หากแต่การบริหารจัดการพื้นที่และน้ำให้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ แหล่งน้ำ การคมนาคม และการตลาด

ในการดำเนินงานที่ผ่านมาเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเป็นต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในด้านการพัฒนาการเกษตรและการพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสมตามสภาพของตนเองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถนำพาตนเองและครอบครัวหลุดพ้นจากความยากจน เป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับในชุมชน ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ส.ป.ก. มีแผนส่งเสริมการขยายผลการดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยจัดตั้งศูนย์ต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดินให้เป็นรูปธรรม จังหวัดละ ๒ แห่ง รวมเป็น ๑๔๐ แห่ง โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรหรือประชาชนเข้ามาเรียนรู้และนำแนวทางไปปรับใช้และปฏิบัติจริงในแปลงของตนเอง อย่างน้อย ๓,๕๐๐ ราย

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

- ๑) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพื่อรับสมัคร/คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จังหวัดละ ๔ แห่ง โดยใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้
 ๑. แปลงส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่โดยไม่จำกัดขนาดพื้นที่
 ๒. เป็นที่ดิน ส.ป.ก.
 ๓. การจัดสรรพื้นที่ ดังนี้
 - มีแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือระยะฝนทิ้งช่วงอย่างพอเพียง
 - มีนาข้าวที่สามารถผลิตข้าวเพื่อบริโภคตลอดทั้งปี
 - มีการปลูกพืชหลากหลายชนิดได้แก่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร
 - มีการเลี้ยงสัตว์
 - มีที่อยู่อาศัยหรือที่พักแบบชั่วคราวในแปลง
- ๒) เจ้าหน้าที่ร่วมกับเกษตรกรออกแบบผังแปลง และจัดทำแผนงบประมาณเพื่อการสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความจำเป็น
- ๓) จัดทำแผนงานและแผนงบประมาณ พิจารณาตามคำขอของงบประมาณจาก ส.ป.ก. จังหวัด
- ๔) ดำเนินการตามแผนงานและเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนการใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์และระเบียบ
- ๕) จัดทำทะเบียนข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งจัดทำข้อมูลองค์ความรู้และภูมิปัญญา
- ๖) ติดตามและประเมินผลความสำเร็จรวมทั้งสรุปผลจัดระดับความสำเร็จของแปลงต้นแบบ

ผลการดำเนินงานในปี ๒๕๕๙

ผลผลิต/ผลลัพธ์ คือ มีแปลงต้นแบบ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๗๐ แปลง เกษตรกรแปลงต้นแบบสามารถเป็นแบบอย่างและขยายผลองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร จำนวน ๓,๐๐๐ ราย

กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร. ส.ป.ก.)